

Indvending, der har haft til Følge, at man ikke har været tilbøjelig til at give ham en Ansættelse som Professor ved Universitetet, hvortil han jo, naar man tager Hensyn til hans store Talent og Dygtighed, fuldstændig vilde egne sig. Men hans videnskabelige Produktion stæmmes i den Grad af Tendensen, at den ikke yder nogen virkelig paalidelig Vejledning, det er Agitationen, som gaar gennem hele hans Produktion, saaledes at det centrale hos ham er, hvad der vel næppe kan omtvistes, ikke at han er Litteraturhistoriker og Væstetiker, men derimod det, at han er en fritænkter Agitator. Foruden de Betragtninger, jeg her har gjort gældende, er der endnu en Række Betragtninger, som maasse hos den store Mængde spiller den mest afgørende Rolle med Hensyn til Bedømmelsen af Dr. G. Brandes, nemlig Bestaffenheden af den Tendens, i hvis Tjeneste han har givet sig. Det kan gerne være, at man kan træffe Folk, der ville sige: vi lægge ikke nogen videre Vægt paa, at hans Værker ere prægede af Tendens, thi det er en god Tendens, og derfor ville vi være tilbøjelige til at se bort fra, at hans Skjold som Videnskabsmand er blevet plettet derved. Jeg er ikke af den Mening, og jeg tilstaar aabent, at træffer jeg i Litteraturhistorien eller Væstetiken paa et Værk, hvis Tendens er hentet fra Bethesda, vil jeg lige saa lidt være med til at give dets Forfatter en Anerkendelse som Videnskabsmand som den Mand, her er Tale om. Men jeg tvivler ikke paa, at der gives ikke saa ganske saa andre, som netop i Betragtning af den Bestaffenhed, hans Tendens har, ikke ville kunne være med til at tilstaa ham nogen Understøttelse. Hans Tendens gaar nemlig utvivlsomt ud paa en Undergravning af Religion, Autoritet og alt, hvad der hedder Samfundsmoral. Jeg skal ikke komme ind paa nogen Karakteristik deraf, men jeg skal tillade mig for at antyde hans Stilling i saa Henseende at anføre, at Kristendommen efter hans Opfattelse kan betegnes som en forlængst afdød, med den moderne Videnskab uforenelig Livsanskuelse, og at alt, hvad der hedder Autoritet, betegnes som det flætteste, dumme, mest nedværdigende af alle Principper, et Princip, som har dømt sig selv. Med Hensyn til Sædeligheden behøver jeg blot at erindre om denne Udtalelse, som fremkom fra ham, saavidt jeg husker i et Hefte af „Tilsværen“ i Begyndelsen af Aaret 1885, „at Kyskheden, som den for Øjeblikket væs blandt det store Flertal af de højere Stænders ugifte Kvinder, er en Ulykke, en naturstridig Ting, et Offer, som mangen Gang bringes en værdiløs Fordom.“ Det turde være temmelig indlysende, at naar man er

libenstabelig Agitator paa sigt, kan man ikke undgaa og heller ikke vente at undgaa, at en stor Mængde i det nuværende Samfund vil vende sig bestemt imod ham, og selv om de anerkendte, at han i øvrigt var en fortrinlig Videnskabsmand, vilde de ikke være med til at bevilge ham Statsunderstøttelse. Dertil kommer endelig, at ser man hen til den Sidskydelse, han har haft paa den nyere Litteratur, saa vil det jo ikke kunne nægtes, at om den end i visse Retninger har virket gavnlig, er der andre Retninger, hvori den utvivlsomt har virket skadelig. Det er jo nemlig saa, at hos en betydelig Mand er det lettest for Citerabning at efterabe de daarlige Sider, og saaledes er det utvivlsomt ogsaa gaaet med Dr. Georg Brandes. Den Litteratur, som han har fremkaldt, er for største Delen af en saadan Bestaffenhed, at den i Virkeligheden — jeg veed ikke rigtig, hvorledes jeg skal karakterisere den med Udtryk, som passe her i Tinget, men jeg kunde fristes til at sige, at det meget ofte er Tilfældet, at Kynisme og patchouliduftende Frivolitet og Gudsforgaahenhed maa række over det yderst kedfommelige øvrige Indhold i Bøgerne. Derfor, ser man hen til Frugterne af hans æstetiske Virksomhed, føler man sig fra mange Sider paa ingen Maade tiltalt derved. Jeg skal her bemærke, at i hvad jeg har sagt, har jeg ikke kunnet undgaa at berøre disse Forhold efter den Maade, hvor paa Forslaget foreligger. Det foreligger jo ikke som et Forslag, hvortil den ærede Kultusminister har taget Position som ledende for os, thi han har egentlig indtaget en Stilling, som jeg vil kalde en velvillig Neutralitet overfor hele dette Spørgsmaal, og da det altsaa er overladt og maa være overladt til Udvalget og Tinget selv at tage sin Position, har jeg ikke kunnet undgaa, hvor ubehageligt det end har været mig, at komme ind paa en Karakteristik af dette Forhold, dels saaledes som jeg selv betragter det, og dels saaledes, som det er mig bekendt, at det betragtes fra forskellige andre Medlemmers Side. Men efter alt, hvad jeg her har ytret, maa jeg altsaa anbefale Tinget at stemme for det af Udvalgets Flertal under Nr. 12 stillede Forslag om en Medsættelse af Kontoen med 2,000 Kr.

Jeg kommer dernæst til Vædringsforslaget under Nr. 13 angaaende Fødsels- og Plejestyrelsen. Det er ogsaa et af disse gamle Stridspunkter, som ikke have nogen principiel Betydning. Medde i Folketinget har man været tilbøjelig til at lade Fødsels- og Plejestyrelsen spise sin Fornuelse op ved at nægte det midlertidige Tilskud, der behøves, for at dette kan undgaaes. Jeg tror